

2021-07-12

Antikvarie Agnetha Pettersson

Dnr: 363-2021

Antikvarisk rapport och intyg

Byte av fasadpanel, Väsby väderkvarn, Lagga-Väsby 1:7, Lagga socken, Knivsta kommun, Uppsala län, Lst Dnr

Objekt	Väsby väderkvarn, Lagga-Väsby 1:7, Lagga socken, Knivsta kommun, Uppsala län, Lst Dnr
Utförda åtgärder	<p>Allmänt om väderkvarnen</p> <p>Väsby väderkvarn intar en exponerad placering på Kvarnbacken norr om Storåns dalgång, inom ett större område av riksintresse för kulturmiljövården, <i>C 41 Långhundradalen</i>.</p> <p>Väsby kvarn uppfördes 1876 av byggmästare Eriksson för mjölnaren Anders Gustav Andersson. Kvarnen utgör en sk holländare, en hättkvarn av holländsk typ med fast kvarnbyggnad och vridbar överdel, hätta. Kvarnbyggnaden med dess åtta sidor är uppförd med timmerregelstomme på stengrund.</p> <p>Väderkvarnens höga kulturhistoriska värde hänförs till att den ligger i ett ursprungligt läge, att kvarnhuset är välbevarat och att kvarnen har ett fungerande kvarnmaskineri.</p> <p>Kvarnen ligger inom ett område som omfattas av områdesbestämmelser upprättade 1989, <i>Ob Kn 14, Områdesbestämmelser för Säby, Norrby, Väsby och Högby</i>.</p> <p>År 1946 var det sista året som Väsby kvarn drevs i kommersiell drift. Väsby kvarn räddades för eftervärlden efter en insamling 1946, då kvarnen med maskinhus på Kvarnbacken förvärvades, samt mjölnarbostället med bostadshus, stall, lada och smedja. Lagga Hembygds- och Fornminnesförening bildades för att bevara kvarnen för eftervärlden, och har sedan grundandet ansvarat för kvarnen och kvarnmiljön. Hembygdsföreningen visar kvarnen och på Kvarnens dag i augusti mals mjöl på lokalt producerat spannmål från Norrby.</p>

UPPLANDSMUSEET

Kvarnbyggnaden hade fram till 1950-talet en fasad med spåntäckning på underliggande panel i bottenvåningen och plan 1, medan det övre planet, plan 2, hade en lockpanel.

På 1950-talet ersattes kvarnhusets spåntäckning med lockpanel.

År 2001 ersatte hembygdsföreningen delar av panelen och målade kvarnbyggnaden med faluröd slamfärg. Knutbrädor, dörrar och luckor målades svarta. Knutbrädorna är nu rödfärgade.

Utförda åtgärder 2021

2020 ersattes lockpanelen på fasaderna mot väster och norr, på fem av väderkvarnens åtta sidor. 2021 återstod och utfördes panelbyte på de tre resterande av kvarnens sidor. 2020 krävde icke kalkylerade åtgärder på syllstock, tröskel och dörrkarm tillkommande arbete, vilket innebar att panelbytet därmed inte hanns med i sin helhet.

Lockpanel

Lockpanelen var rötskadad efter påverkan från väder och vind. Takavattning saknas.

Fasadpanelen, lockpanelen, har ersatts på tre resterande sidor, mot sydväst, sydost och öster.

Panelbrädorna har sågats med samma dimension som de tidigare befintliga. Ett problem var att få fram tillräckligt långa brädor. Panelbrädorna har levererats av Mattssons Trä och Byggvaror, Skärplinge. Furuvirket sågades vintern 2019 – 2020, och fick sedan ligga på tork.

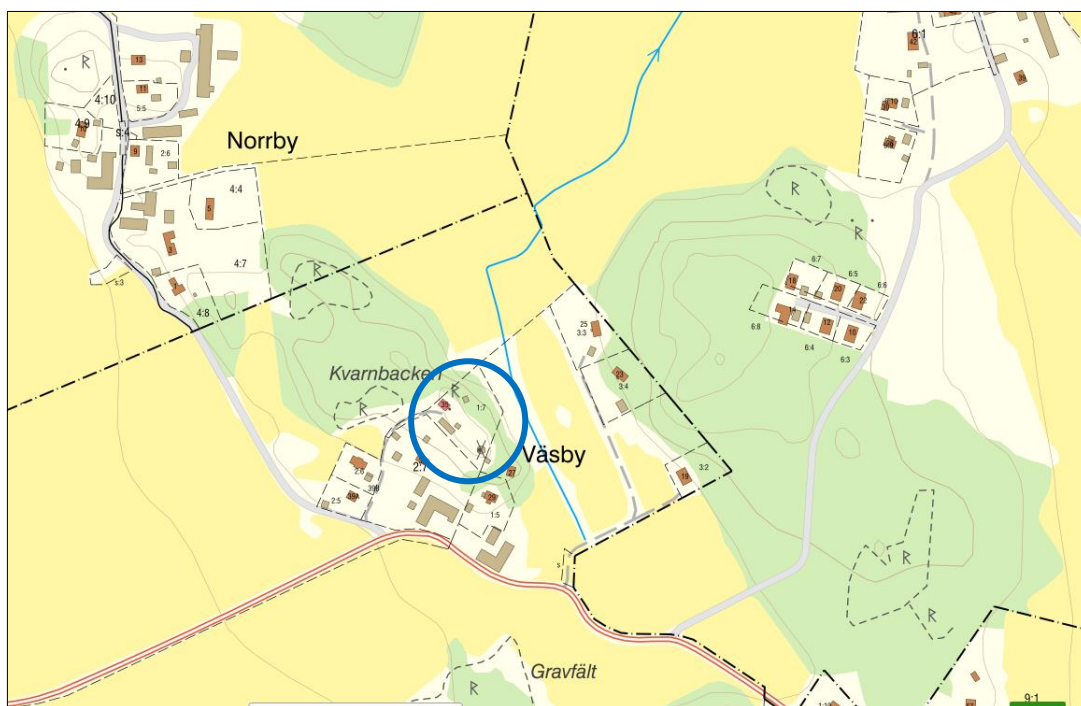
Lockpanelen på de tre återstående sidorna revs av entreprenören, och nya panelbrädor spikades på plats.

Rödfärgning

Medlemmar i Lagga Hembygdsförening- och Fornminnesförening genomförde inför åtgärderna 2020 en strykning med slamfärg, Falu

	<p>Rödfärg Röd, på samtliga panelbrädor. Efter att panelbrädorna spikats på plats vid årets åtgärder ströks dessa en andra gång av medlemmar i hembygdsföreningen från skylift.</p> <p>Åtgärder på timmerstomme</p> <p>En begränsad ilagning med nytt timmer har utförts i timmerstommen invid enkeldörren mot öster.</p> <p>Åtgärder på dörrkarm</p> <p>Dörrkarmen till vänster om pardörr mot sydväst har lagats i/skarvats med nytt timmer.</p> <p>Åtgärder på pardörr</p> <p>En bräda har ersatts på dörrbladet till vänster på pardörren mot sydväst.</p> <p>Tjärstrykning</p> <p>Tjärstrykning av dörrar var pågående, under utförande av hembygdsföreningen. Denna åtgärd ingår inte i bidraget.</p>
<p>Beslut om bidrag KML enligt</p>	<p>Länsstyrelsen Uppsala län lämnade ett muntligt besked om beslut om bidrag till Lagga Hembygds- och Fornminnesförening 2021-06-07. Skriftligt beslut förelåg ännu inte vid slutbesiktningen 2021-07-09.</p>
<p>Arbetshandlingar</p>	<p>Mikael Wass Entreprenad, Offert 2019-10-30</p>
<p>Byggherre</p>	<p>Lagga Hembygds- och Fornminnesförening</p>

Entreprenör Eget arbete	Mikael Wass Entreprenad, Mikael Wass, Lagga Lagga Hembygds- och Fornminnesförening
Byggtid	Juni 2021
Antikvarie	Upplandsmuseet genom Agnetha Pettersson, Kulturmiljö
Antikvarisk besiktning och slutbesiktning	Startmöte hölls 2021-06-11 i närvaro av Allan Rodhe, Lagga Hembygds- och Fornminnesförening, Mikael Wass, Mikael Wass Entreprenad, och Agnetha Pettersson, Upplandsmuseet, Kulturmiljö Slutbesiktning hölls 2021-07-09 i närvaro av Lars Andersson, Lagga Hembygds- och Fornminnesförening, och Agnetha Pettersson
Bedömning	<p>Arbetena har utförts i enlighet med upprättade handlingar, under hand förda diskussioner samt i överenskommelse med antikvarisk medverkande.</p> <p>Upplandsmuseet menar härmed att arbetena kan godkännas ur antikvarisk synpunkt.</p> <p>För Upplandsmuseet</p> <p>Agnetha Pettersson Antikvarie</p>

Väsby kvarn och kvarnmiljö markerad
© Lantmäteriet

Dokumentation av utseendet innan åtgärd

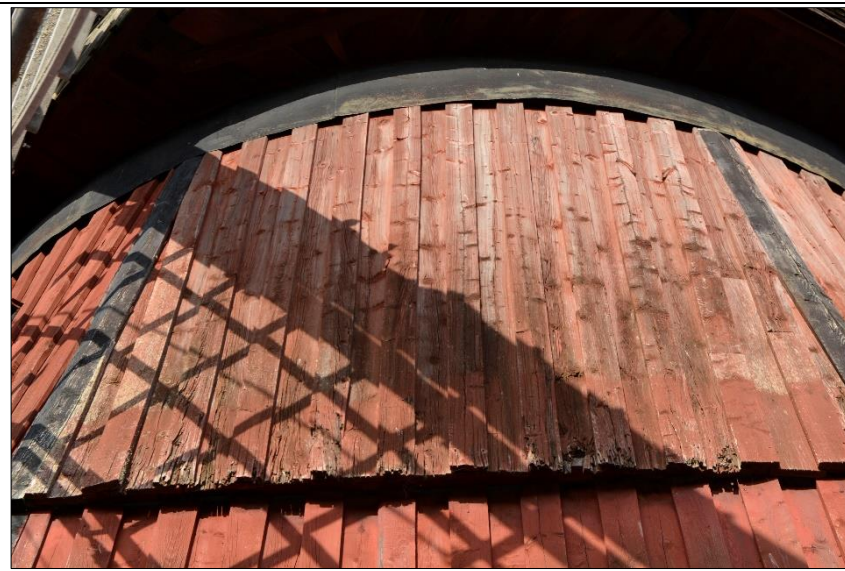
Fasad mot sydväst med rötskadad lockpanel, 2020-09-17

Rötskadad lockpanel mot sydväst, plan 2, 2020-09-17

Rötskadad lockpanel på fasad mot sydost, 2020-09-17

Rötskadad lockpanel på fasad mot sydost, plan 2, 2020-09-17

Fasad mot öster med rötskadad lockpanel, 2020-09-17

Rötskadad lockpanel mot öster, plan 2, 2020-09-17

Rötskadad panel, plan 2, 2020-09-17

Rötskadad och sprucken panel, plan 2, 2020-09-17

Dokumentation av utseendet under åtgärd

Mikael Wass har påbörjat rivning av lockpanelen mot söder, 2021-06-11

Mikael Wass har påbörjat rivning av lockpanelen mot söder, 2021-06-11

Dokumentation av utseendet efter åtgärd

Hättkvarnen från nordväst efter åtgärdande, 2021-07-09

Hättkvarnens sidor mot väster och sydväst efter åtgärdande, 2021-07-09

Hättkvarnens sida mot sydväst efter åtgärdande, 2021-07-09

Den nya lockpanelen från insidan, plan 2, 2021-07-09

Den nya lockpanelen från insidan, plan 2, 2021-07-09

Den nya lockpanelen från insidan, plan 2, 2021-07-09

Utförd ilagning av timmerstomme intill enkeldörr mot öster, 2021-07-09

Utförd ilagning av timmerstomme intill enkeldörr mot öster, 2021-07-09

En bräda har ersatts på vänster dörrblad på pardörr mot sydväst, 2021-07-09

Dörrkarmens timmerstomme har skarvats i intill pardörr mot sydväst, 2021-07-09

Sändlista

Lagga Hembygds- och Fornminnesförening

Att. Allan Rodhe

Allan.Rodhe@gmail.com

Länsstyrelsen Uppsala län, Kulturmiljöenheten

Roger Edenmo

roger.edenmo@lansstyrelsen.se

Henrik Gartz

henrik.gartz@lansstyrelsen.se

Mikael Wass Entreprenad

Mikael Wass

mickewass.mwe@gmail.com

Riksantikvarieämbetet, Antikvarisk-Topografiska arkivet

ata@raa.se